

WACŁAW POTOCKI

Niewieście i po śmierci nie wierz

WACŁAW POTOCKI

*Niewieście i po śmierci nie wierz*¹

Niewieście i po śmierci wierzyć, mówią, szkoda.

Czego pewny trefunek² okazyją poda,
Kiedy z macierzyńskiego upadłszy słup grobu
Co dwu pasierbów miała, zabił oraz obu.

Był i w Polszcze³, po śmierci że nie wierzyć
żenie⁴,

Przykład. Na pospolite jechał mąż ruszenie.
A ta namówiwszy się z swoją sługą starą,

---

¹*Niewieście i po śmierci nie wierz* — opowiadanie zmyślane, ale nie przez Potockiego. Szyk słów bardzo dowolny. [przypis redakcyjny]

²*trefunek* — traf. [przypis redakcyjny]

³*w Polszcze* (daw.) — dziś popr.: w Polsce. [przypis edytorski]

⁴*żenie* — dziś popr.: żonie. [przypis edytorski]

Zachorzawszy, umiera pod trupa maskarą⁵.
Wór piasku i posoki⁶ związawszy w zapaskę⁷,
Żeby trupem śmierdziała, w trumnę stawia fa-
skę⁸.

Szle⁹ smutną wierna sługa nowinę do męża,
Że nie mogli w kościele dłużej cierpieć księża,
że do grobu dla smrodu¹⁰ przyszło spuścić pa-
nią;

Wolno mu będzie sprawić egzekwije¹¹ za nią,
Która do nieznanomych, gdzieś w dalekiej Żmu-
dzi

Co najostrożniej może, jedzie z gachem¹², lu-
dzi¹³.

I tam wieś kupią, a mąż tylko się nie wiesz¹⁴;
Rozum się mu od żalu w smutnej głowie mie-

---

⁵*maskara* (starop.) — maska. [przypis edytorski]

⁶*posoka* — krew bydłęca. [przypis edytorski]

⁷*zapaska* — fartuszek. [przypis edytorski]

⁸*Wór piasku i posoki związawszy w zapaskę, Żeby trupem śmierdziała, w trumnę stawia faskę.* — występuje tutaj dowolny szyk słów. Poprawnie: stawia w trumnę wór piasku i faskę posoki, związawszy (je) w zapaskę. [przypis redakcyjny]

⁹*szle* — dziś popr.: śle. [przypis edytorski]

¹⁰*dla smrodu* (starop.) — z powodu smrodu. [przypis edytorski]

¹¹*egzekwije* — dziś popr.: egzekwie. Część ceremonii pogrzebowej, modlitwa nad trumną zmarłego. [przypis edytorski]

¹²*gach* (daw.) — kochanek. [przypis redakcyjny]

¹³*do nieznanomych ludzi* — podzielone całymi zdaniem. [przypis redakcyjny]

¹⁴*wiesz* — nie wiesz się z rozpaczy. [przypis redakcyjny]

sza.

Toż powróciwszy z wojny, egzekwije szumne
Sprawi, próżną nad grobem postawiwszy trum-
nę.

Oraz wotum¹⁵, w którym był, w tymże czyni
kirze

Przed ołtarzem, w małżeńskie nie wchodzić przy-
mierze.

Górze się z górą trudno; choć będzie dale-
kiem

Jeden drugiego, może człowiek się zejść z człe-
kiem.

Szlachcic znajomy, mając krewnego na Żmu-
dzi,

W tamten kraj, spodziewając się spadku, za-
trudzi —

Wielom to okazyją do nawiedzin bywa.

Czego mu sercem życzy, językiem pokrywa.

Cieszy się wrzeczy¹⁶, że go w dobrym zastał
zdrowiu,

Choćby wolał¹⁷ na marach, w grobie pogoto-

---

¹⁵wotum (daw.) — ślub. [przypis redakcyjny]

¹⁶wrzeczy (starop.) — niby. [przypis redakcyjny]

¹⁷wolał — wolał zastać go. [przypis redakcyjny]

wiu¹⁸.

Niewiem, jakim trefunkiem owo mu się zdarzy
Poznać dawno znajomą panią sobie z twarzy,
Która już, co na świecie rzeczą było nową,
Żoną umarłszy, żyła zaś po śmierci wdową.
Wszelakich się podobieństw ile może chwyta,
Ani w czesie¹⁹ omyli, kiedy o nią pyta.
Więc wróciwszy do domu, mężowi opowie,
Żeby się znowu kłaniał²⁰ zmartwychwstałej wdo-
wie.

Ten do trumny, w trumnie nic, tylko piasek
suchy,
W fasce mały tylko już znak wołowej juchy²¹.
Odiskał²² ci ją, czego i sama nie zbrania,
Pokazawszy wizerunk²³ świata zmartwychwsta-
nia.

---

¹⁸*pogotowie* (starop.; tu forma Msc, lp: w pogotowiu) — tym lepiej, tym bar-
dziej. [przypis redakcyjny]

¹⁹*w czesie* — dziś popr.: w czasie. [przypis redakcyjny]

²⁰*kłaniać się* (starop.; tu forma 3 os., lp, r.m.: kłaniał się) — oświadczyć się.
[przypis redakcyjny]

²¹*jucha* (starop.; tu forma D, lp, r.ż.: juchy) — polewka, sos. [przypis edytor-
ski]

²²*odiskać* (starop.; tu forma 3 os., lp, r.m.: odiskał) — odszukał. [przypis re-
dakcyjny]

²³*wizerunk* — dziś popr.: wizerunek. [przypis edytorski]

Nie takąć wstała, jakąć śmierci szła do gardła,
Bo choć nie trupem, ale dudkami prześmiardła²⁴;

Dwadzieścia w żywym grobie lat leżąc z okładem,

Babą wróci; jednakże i on już był dziadem.

---

²⁴*dudkami prześmiardła* (starop.) — zestarzała się. [przypis redakcyjny]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na Licencji Wolnej Sztuki 1.3.

Fundacja Nowoczesna Polska zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony:
<http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/potocki-niewiescie-i-po-smierci-nie-wierz>

Tekst opracowany na podstawie: Wacław Potocki, Wiersze wybrane, wyd. i oprac. Aleksander Brückner, nakł. Krakowska Spółka Wydawnicza, druk. W.L. Anczyca i Spółki w Krakowie, Kraków [1924].

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Elbląską z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BE. Utwór powstał w ramach "Planu współpracy z Polonią i Polakami za granicą w 2014 roku" realizowanego za pośrednictwem MSZ w roku 2014. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o "Planie współpracy z Polonią i Polakami za granicą w 2014 r."

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksander Brückner, Aneta Rawska, Katarzyna Dug, Magdalena Świekatoń, Marta Niedziałkowska.

Okładka na podstawie: Painted Hall, Maciek Lulko@Flickr, CC BY 2.0

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki WACŁAW POTOCKI, *Niewieście i po śmierci nie wierz* Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.